

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 146 szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hóra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hóra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Szerda, november 20

Nagy török győzelem

(Borzalmas öldöklés Csataldzsánál. A Monarchia ultimátuma Szerbiának)

Csataldza vidékéről eddig bolgár forrásból érkező jelentések érkeztek csak és ezek az előző csatározásokban a bolgár sereget hirdették győzteseknek. Amint hetekkel ezelőtt is történt, a szófia híradások egyszerre elhallgattak és szinte tucatlával érkeznek konstantinápolyi hírek arról, hogy Csataldzsánál a törökök támadtak és a bolgár sereget irtózatosan visszaverték. A csataldzsai védővonalat, amelyről egynéhány hét óta annyi hír érkezik, közvéltlenül az 1878-iki török—oroszláboru után építették. A negyvenkilométeres vonalon mintegy negyven erőd sorakozik egymás mellett; nemrégiben öt erődöt újjáépítettek; ezek egészen modernek és betonfalazat védő a bombák ellen. A bolgárok nehézsúlyú ostromágyúkat Drinápolynál hagyták és a külföldi lapok haditudósítójának jelentése szerint a török tüzérség lényegben van a bolgár fölött, már csak azért is, mert újabban megint kapott Ázsiából erősítést, nem is szólván arról, hogy a török flotta kétoldaltól ugyancsak határozottan támogatja a harcban a csapatokat. A bolgároknak százhuszezer emberük van Csataldzsánál. Csataldza mellett a bolgár jobbszárny teljesen megsemmisült, sok ezer halott és sebesült, sok ezrek estek fogságba. Nagyon sok konstantinápolyi hír erősíti ezt és ezzel szemben szófia hír egy sincs.

A kolera egyre veszedelmesebb arányú lesz; pontos adatok nincsenek, de annyi bizonyos nagyon sok ezer embert pusztított már el ez a talán a háborúnál is súlyosabb csapás.

Amint belgrádi jelentések mondják, a legközelebbi napokra várják a szerb hadseregnek az adriai tengerparthoz való megérkezését; amint már több ízben jeleztük, a szerb csapatok utközben nem találják ellenállásra. Két hadoszlopban vonulnak a szerbek a kikötők felé; az első hadoszlop a harmadik hadtest csapatából áll és Durazzo felé megy; a második hadoszlopot a negyedik hadtest csapatai teszik és ezért Prizrenből Alessio felé tartanak. A szerbek, más forrás szerint a montenegróiak, állítólag már el is foglalták San Giovanni di Meduát; de ezt már nagyon sok olyan távirat jelentette, amit másnapra megcáfoltak.

Egy éjszaka érkezett jelentés szerint a szerbek bevették Monastirt.

A háboru eseményeiről az alábbi tudósításunk számol be:

A bolgár-török öldöklés.

Konstantinápolyból jelentik: Csataldza mellett a bolgár jobbszárny teljesen megsemmisült és maradványai nyolcezeröttszáz hadifogoly és negyvenkét ágyú visszahagyásával kénytelen volt hadállását megváltoztatni. A flotta rendkívül nagy szolgálatokat tett. A szultán a trónörökösével első kamarása által tudatta a nagy török győzelem hírért. A törökök az északi szár-

nyon, ahol a hadihajók támogatták őket, elfoglalták az elelséges sáncokat. A törökök itt is tizenkét ágyút vettek el a bolgároktól. A bolgárok ötszáz halottat és hétszáz sebesültet vesztek.

Konstantinápolyból jelentik: Nazim basa főparancsnok ezt jelenti a kormánynak:

Hadseregünk tizennégy órai rendkívül elkeseredett harc után egészen Kavaklig nyugomult előre. Az ellenség nagy vereséget szenvedett. Sok ezer halottat és sebesültet vesztett s ezenkívül három zászlóalja a tisztekkel együtt fogságba esett. A török katonák a császári fermán meghallgatása után oroszlanok módjára harcoltak. Remélem, hogy diadalmasan tudom folytatni a hadjáratot, még mielőtt a szerb hadsereg megérkezik.

Párisból jelentik: A «Temps» mai keleti konstantinápolyi táviratot kapott, amely meg erősíti a török győzelem hírért. A porta tájékoztatja a törököt, hogy a bolgárok a csataldzsai vonalon újabb támadásra készülnek és ez nagy megdöbbenést keltett, mert azt várták Konstantinápolyban, hogy bolgár részről is szüneteltetni fogják a hadműveleteket addig, amíg a fegyverszünet dolga eldőli. A bolgár támadásnak nyilván az volt a célja, hogy véget vessen a bolgár seregnek nézve kedvezőtlen fordulatnak, amely a hetek óta tartó túllenség után beállott és újabb győzelem után arra vezetett volna, hogy a török kormány még súlyosabb föltételek elfogadására lehetett volna szorítva. A bolgárok nem várták, hogy a török sereg olyan kétségbeesett ellenállást fog kifejteni, sőt elbizakodottságukban nem is voltak óvatosak és így történt, hogy tulajdonképpen a törökök voltak a támadók és a bolgár sereg nagy vereséget szenvedett. A váratlan győzelem lelket öntött a török csapatokba, amelyek már egészen elemyedtek.

A trónörökös Berlinben.

Bécsből jelentik: Ferencz Ferdinánd trónörökös még ma este utazik Berlinbe. Hírszerint az utazásra a Monarchiának Szerbiával szemben tanúsítandó fegyveres állásfoglalásával van kapcsolatban.

A csataldzsai hő.

Konstantinápolyból jelentik: Mahmud Muktar basa Csataldzsánál súlyosan megsebesült. Egy közkatona mentette meg öntelődésével a sok sebből vérző főbarnokot, akit ma megoperáltak.

Fut a bolgár sereg.

Konstantinápolyból jelentik: A bolgár sereg negyvenkét része hanyatt-homlok fut Csataldzsától. A bolgárok minden reményt feladtak arra nézve, hogy még összeszedhessék magukat.

A Monarchia ultimátuma.

Budapestről jelentik: A Monarchia Ugron követ által holnap adhatja át az ultimátumot Szerbiának.

A király ma délelőtt Berchtoldot fogadta, akivel a külügyi helyzetről értekezett.

Hír szerint az osztrák-magyar, német és olasz követek egyöntetűen fognak közbelépni Pasic miniszterelnöknél, aki a diplomáciai megoldást a háboru befejezése utánra akarja halasztani.

Közele háboru veszedelme fenyegeti tehát a Monarchiát, ha csak Szerbia idejekorán meg nem gondolja magát.

A kolera.

Konstantinápolyból jelentik: A chademköji török táborban rejtenezes képek tárnak a néző elé. A helységtől már több kilométernyire a mozsarakban és árkokban döglött lovak tetemei fekszenek és a katonák, akik erre elvonnak, az égető szomjúságtól gyötörtetve, issznak ebből a vízből. A hadtestek, amelyek tegnap San-Stefanóban partra szálltak és onnan tovább meneteltek, kolerabeteg katonákat vittek magukkal. Mentül tovább haladnak előre, annál több holttesttel találkoznak, az árkokban halottak és haldoklók fekszenek. Vezérkari tiszték mondják, hogy ezelőtt egy héttel csak ötszáz beteg és száz halott volt és ma már ötezer a betegek száma. Megkísérelték a belegység elhatárolását, de elkéstek vele. Ha ezelőtt két héttel klormeszet hoztak volna, akkor a járvány nem fejlődött volna ki ennyire. Fölállítottak kolera-barakkokat, és tüskés drótsövénygel vették körül, amely előtt szuronyos őrk állnak, de ez nem használt semmit, mert a sövényen túl levő egészséges katonák a betegekkel érintkeznek. Ezek jajgatásukkal megöltik a levegőt. A tiszték fertőtlenítik magukat, jó tanácsokat is adnak a katonáknak, akik azonban mihelyt szomjaznak, a holttestekkel megtelt partakokból issznak.

Csataldza és Derkosz mellett tegnap folyt a csata egész nap késő estig. Szombaton reggel kezdődött gyalogos- és tüzértámadással. A «Mezudie», «Barbarossa» és «Azari Tevlik» török cirkálóhajók péntek reggel óta nagy sikerrel bombázzák a bolgár hadállásokat Derkosz és Karaburnu felől. A nagy sikerben az oroszlanrész a «Mezudie» ilteti meg. A török csapatok győzelmes támadásukkal negyvenkét bolgár ágyút elvettek.

Az árvapénzek elhelyezése.

A debreczeni bankok és egy belügyminiszteri rendelet.

Föltűnő rendeletet küldött Lukács László belügyminiszter a debreczeni gyámpénztárak pénzkészleteinek elhelyezése dolgában. A belügyminiszter az ország valamennyi törvényhatóságához megküldte ezt a közzétett rendeletet:

Az 1898: XXIII. törvény cikk alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet azok közé a pénzintézetek közé tartozik, amelyeknél a gyámpénztárak pénzkészletei teljes nyugvással elhelyezhetők, tekintve, hogy ez a szövetkezet szigorúan megszábot üzletkörülnél és a kormány széleskörű ellenőrzési jogánál fogva az 1877: XX. törvény cikk 291. §-ában jelzett minősítésnek minden tekintetben megfelel. Ama teljes biztosíték mellett, amelyet az Országos Központi Hitelszövetkezet nyújt és az előnyös gyümölcsösztetési feltételek dacára, ez a szövetkezet a törvényhatóságok részéről a köz- és árvapénzek elhelyezésével kellő támogatásban nem részesül. Sőt tekintve azokat a törekvéseket és befolyásokat, amelyeket a jelenlegi pénzügyi viszonyok nyomása alatt egyes pénzintézetek kifejtettek, hogy a köz- és árvapénzeket magukhoz vonják, az eddig nyújtott támogatás is veszélyeztetettnek látszik.

Eppen erre való tekintettel fölkérem a címet, hogy figyelembe véve az Országos Központi Hitelszövetkezet céljainak és törekvéseinek tisztán közérdekű voltát, továbbá azokat a rendkívüli nagy gazdasági előnyöket, amelyeket a szövetkezet révén az egyes törvényhatóságok kisgazda és kisiparos községe élvez, valamint azokat a kiszámíthatatlan káros következményeket, amelyekkel a befutók csökkenésével kapcsolatos hitelmezsorítás járna: a nevezett szövetkezetet köz- és árvapénzek elhelyezése útján a jelen pénzügyi viszonyok között még fokozottabb támogatásban részesíteni és a hatósága területén levő rendezett tanácsú városokat, va-

lamint az 1877: XX. törvény cikk 285. §-a alapján árvapénzek kezelésére engedélyt nyert községeket hasonló támogatásra fölhívni sziveskedjék.

A belügyminiszternek ez a rendelet nagy feltűnést keltett bankkörökben. A rendeletről egy debreczeni bankigazgató ezeket mondta:

— A rendelet a legsúlyosabb pénzügyi viszonyok között az árvapénzeket el akarja vonni az amugy is sok nehézséggel küzdő vidéki intézetektől, amelyek pedig tőlük telhetőleg igyekeznek eleget tenni az illető környékek kereskedelme és ipara hitel igényeinek, ami az Országos Központi Hitelszövetkezetről éppen nem állítható. A rendelet bizalmatlanságot kelt a vidéki pénzintézetek iránt és azokat ugyszólván diszkreditálja, amennyiben kijelenti, hogy «tekintve azokat a törekvéseket és befolyásokat, amelyeket a jelenlegi pénzügyi viszonyok nyomása alatt egyes pénzintézetek kifejtettek, hogy a köz- és árvapénzeket magukhoz vonják, az eddig nyújtott támogatás is veszélyeztetettnek látszik.»

A politika

Golyó és akasztófa Kordon mögött.

Tisza napja volt tegnap november 18-ika Tisza István gróf kegyeletesen Aradra zárandozott, hogy ott számoljon be november 18-iki idei évfordulóján a tettekről, amelyek a parlamentáris ellen elkövetett és megemlékezzék

hátával a gondviselésről, mely megérni egédé, hogy ugyanebből a képviselőházból, ahol a nevezetes november 18-ikán a házszabálymódosítást se lehetett erőszakosan megcsinálni, most rendőrökkel dobathatja ki az alkotmányvédő épületeket, éles töltegy katonai kordonna véteheti körül az ország házát, ostromállapotot rendelhet el erre a területre és jelképeztthi az ő jószágait, közelebb jutván a lehetőséghez, — amit így fejezett ki:

— Jönni fog a golyó és az akasztófa.

Bizarr összekapcsolódás: az alkotmányos szabadságokon ejtett erőszak ünneplése. Aradon — ahol a szabadságot martírhalált szenvedett hősök a nagy időkré emlékeztetnek De a Tisza-ünnepek külsőségei megmagyarázzák a helyzetet és valamennyire enyhítik a szkepticizmust. Tisza István Aradra érkezése alkalmából tudniillik Aradon a fegyverek egész tömegét kellett összpontosítani. és fegyveresen kellett megszállani Tisza bevonulásának útját és mindazon helyeket, ahol Tisza és társasága mögé kell bujniok, hogy itt is a szuronyok mögé kell bujniok, hogy a nemzet hangulata elől elzárkózhassanak s ebben van a vigasztaló, hogy az ország közvéleménye ébren van és fegyveres kordon nélkül sehol sem jelenhetnek meg a törvénytörők.

Csendőri és rendőri koron mögött a képviselőház pénzügyi bizottsága befejezte az 1913 évi költségvetés tárgyalását, letárgyalván az egyes tárcákat részleteiben is, annak rendje és módja szerint, a pénzügyi tárca költségvetésének megszavazásával végezvén be a munkapárti fejadatot. Hátra van még, hogy ezt a költségvetést a képviselőházban is megszavazza a szintén a munkapárt.

Tisza István, mielőtt visszaérkezik Aradról, megteszi az intézkedéseket a képviselőház összehívására. A képviselőházat november 25-kére hívják össze. Az összehívással kapcsolatos intézkedések ismeretesek. Rendőri és csendőri készenléteket kell kirendelni és katonai kordot kell szerezni, nehogy az ellenzéki képviselők bemehessenek az ülésre. Hneam aztán megint boldogságos lesz a helyzet. A munkapárt megint zártkörű lesz és megint értekezletileg fog tárgyalni az üléssteremben úgy, hogy Tisza-Lukácsnak tetszik, annyi beszéddel, amennyit engedé-

Testkultusz.

Az «Uj Debreczen» eredeti tárcája.

A klasszikus szép, amely az örökkévalóságig meg fog tartani jelentőségének integritását, egy gyönyörű törekvést hagyott emlékül többek között reánk — nevezetesen a «meus sana in corpore sano»-t. (E ptestben ép lelket!)

Nem akarjuk ez alkalommal a művészet és esztétika szempontjából vizsgálni ezt az utmutatást, de foglalkoznunk kell e tárgygyal orvosai szempontból.

A gépek korszaka megrontotta a levegőt — különösen a városi emberét — az egyre gyarapodó kényelmi tényezőkkel egyidejűleg elenyésznek az izmaink, pusztít Magyarországon a tüdővész, a tuberkolózis statisztikáját Oroszország után Magyarország gyarapítja legjobban. Ezek a szomorú tények jelzik egyttal a fontosságát annak a tárgynak, melyet a sokfrok keretében foglalkozunk.

Az emberi test a természettől fogva munkára van praedesztálva, ennek vezetésén fizikai munkára és csak abban az esetben tudja szerveinek épségét megtartani, ha ezt a munkát el is végzi. Az a test, amely nem végez fizikai munkát — elenyéved. Ez a körülmény arra bírta a fizikai munkával hivatásszerűleg nem foglalkozókat, hogy tesztüket megerés uton dolgoztassák és ez a művelet a testedzés.

Ha tehát maradi szülők arra hivatkoznak, hogy nagyapáik egészségesek voltak torna nélkül is, ne felejtsek el, hogy nagyapáik természete-

tes munkát végeztek, nem volt tehát szükséges azt mesterséges munkával pótolni.

A testedzés az ókorban volt virágzásának tetőpontján. Heljes félistenként tisztelte olympiai győzteseit, s ha valaki be tudta bizonyítani, hogy olympiai győztesnek az unokája, az máris elég jogcím volt arra, hogy az állam gondskodjék az eltartásáról.

A középkori lovagi tornák már kizárólag praktikus célzatuak voltak, a szép kifejlesztett test már közömbös — mizert akkor erős valási szeljemben nevelkedtek és bizony az ő hitbéli példaadóikat különös, hosszú, sovány szenteknek ábrázolták.

Az újkor biológiája emelte fel újra a testnevelés zászlóját, még pedig elsősorban a Skandináv államokban.

A híres svédgyakorlatok a világ legegyszerűbb testmozgás műveletei, de elég ahhoz, — hogy beesetmelü vézna emberek helyett, izmos, életerős, jókedvtől duzzadó embereket neveljen. A nőemancipáció legszebb diadalmának tekintnhető az, hogy svéd torna tereken száz és száz lény mutatja büszkén, hogy a skandináv államokban legkevesebb az analfabéták és bünesetek percentage. Az egészséges test, a jól nevelt akaratérő bizonyára jobban megtudja találni a boldogulás útját, mint a petyhüdt, alkoholtól butított egyén.

A tornát ugyanis nem szabad úgy felfogni, hogy a mesterséges munka egy pár izmot meg erősít, és pont. A torna önfegyelmézzel kell, hogy járjon és itt kapcsolódik jótékony hatása-

pszichológiába. Csak Svédországban volt lehetséges oly sikeresen küzdeni az alkohol ellen — ép a tornában nevelt akaratérő bázisán — hogy a törvényhozás úgy intézkedett, ha a svéd rendőr részeg embert talál, szállodába viszi egy kocsin, lefektetti ott aludni s a költségek fizt a kormárost terhelik, ahol leitta magát.

Eddig is látnivaló volt, hogy a tornával együtt egy magasabb fokú higienia jár együtt, jó levegő, tisztaság, aminek a megszerettetése nem utolsó eredmény.

Az agnol, nevezetesen az amerikai még szélesbb vonalon érvényesíti a testedzést, ahogy ő mondja: a «Phisic Culturt», hatalmas szak folyóiratai vannak ennek a tárgynak, clubbok alakultak, amelyeknek tagjaiban megannyi apostolt nyert a higienia, — a kifejlesztett akaratérő: — a jellem.

Nem szabad összetéveszteni a testedzéssel a ma divatozó sport-versenyeget. A legtöbb arléta idő előtt hal meg szívbillentyű hibában, tüdőátgúlásban, vesebajban. A versenyeket törvényileg ejkellene tiltani, mert bennük nem a sport szolgálja az egészséget, hanem az egészséget áldozzuk fel a sportnak.

A testedzés józan határait igen ügyesen választotta meg fővárosunk, amikor a legutóbbi napokban elrendelte, hogy iskolákban ezenül minden óra után ki kell nyitni az ablakokat, és két percig a tanár, illetve a tanító vezetőse mellett, aki ép órát tartott, svéd gyakorlatokat kell két percig tartani.

A főváros közoktatásügyi osztályának e ren-

lyeznek és azon a napon, — szavaznak, — amikor parancsolják. És ha így elintézik a köllővést, hivatkozni fognak rá, hogy milyen eredménydusan dolgozik a munkapárt és milyen hasznosan dolgozik a képviselőház, hogyha — nincs benne ellenzék.

Ingyenes

Céllövészeti tanfolyamok.

Felhívás a magyar ifjúsághoz.

Az olimpiai bizottság céllövészeti szakosztálya hivatásának magaslatán s feladatának jól fel fogott érdekében a magyar ifjúsághoz fordul az alábbi felhívásban, amelyben fiatalágunk széles rétegeit akarja megnyerni a céllövészet nemes és honvédelmi szempontból oly fontos sportjának. A bizottság most teljes erővel lát hozzá nagy koncepciójú programjának megvalósításához. A felhívás a következő:

A délkeleten napjainkban ugyszólván szemünk előtt lejátszódó méggrázó tragédia, amely a nagymúltú s egykor oly hatalmas török nemzetre most egy szörnyű katasztrófa minden borzalmával lesújt, lehetetlen, hogy eszünkbe ne juttassa a Corvinák-nak azt az intő szövegét, mely szerint «Az a nép, amely hazáját jól megvédeni rest vagy fősvény, bizony elveszti hazáját, a földjét is, és nyomorult életét is.» És lehetetlen, hogy amidőn a délkeleti égen feltorjósult sötét felhők veszesen cikkázó villámaikat látjuk és a félelmetes dörgés morajlását halljuk, hogy akkor az övéiről gondoskodó jó gazda aggódó lelkevel önkéntelenül mi is ne kérdezzük: vajon kellően biztosítottuk-e hazunkat és jószágunkat a pusztító fergeteg ellen, ha az netalán a mi fejünk felet t is elvonnulna? Mert jaj annak, akit az készületlenül talál!

A háboru az, amelylyel népek és fajok történelmi nagy korszakai többnyire kezdődnek, avagy zárulnak le. Sokszor egész nemzetek tűnnek le avval a szemhatárról és azok után keletkeznek új országok és új határok — miként most is. És ezeknek a sokszor élet-

halált jelentő háboruknak a sorsát ugyan mi dönti el ma? A hadsereg megfelelő elátásán kívül a harcosok vitézi katonás szelvénye, testi edzettsége és lövészeti ügyessége!

Magyar ifjúság!
A katonás szellemre, engedelmességre, bátorságra, vitézségre, összetartásra, és önfelelő hazaszeretetre hazánk története tanít és így benneteket; testeteket fáradsággal elviselésére, sportok szorgalmas üzésével edzhetitek; csak a lövészeti ügyesség az tehát még, amit meg kell tanulnotok, hogy derék honvédelmi polgárokká s ha kell, elszánt, vitéz és képzett harcosokká válhassatok! És ha a puskával jól tudtok bánni: ez sokszor életetek megmentője is lehet. Időtök nincs sok a gondolkodásra, mert a külföldi kortársaitok egymással vetélkedve nevelődnek immár katonásan és gyakorolják szorgalmasan a célbalövészt. A most lezajlott stockholmi nagy versenyek buzdító, felenelő példája, a hadi céllövés világbajnokságának megszerzése és többeknek kiválóan sikeres szereplése megmutatta azt, — amit különben már régen hirdettek lövészeink és katonatisztjeink, — hogy a magyar nép önmagát kevés fáradsággal, de szívós kitartással kiváló lövésznemzeté nevelheti, csak törhetetlen akarat kell hozzá. S mi nyugtathatna meg jobban békés polgári foglalkozásunk közben, mint az a tudat, hogy fegyvereink, golyóink határainkon túl is ma éppen olyan felelmetesek, mint amilyenek voltak valaha ezer évvel ezelőtt nyilaink!

Fel tehát! Az ország minden részében már kezdték fogták derék polgárok és katonatisztek, akik elvállalják az ifjúságnak a honvédelmi hivatásra való díjtalan előkészítését és célbalövés tanítását. Az új véderőtörvény pedig előnyöket nyújt azoknak, akik bevonulásukkor egy bizonyos fokú testi és lövészeti ügyességet képesek beigazolni. Jelentkeztek tehát e díjtalan tanfolyamra mind, akik meg akarják óvni hazánk békéjét, vagy ha kell, magát a trónt és a hazát. A jövő olimpiai babérjai is csak olyanoknak a homlokát fogják koszorúzni, akik elgyereéseért már most kezdik meg gyakorlataikat.

A céllövő tanfolyamok iskolai és egyesületi csoportokra oszlanak és számuk már megközelíti a 500-at, 130-onél több hallgatóval. Ahol még nincsenek, ott a megyei vagy városi (községi) lövész bizottság, esetleg legközelebbi katonai parancsnokság ad felvilágosítást a szervezésre nézve.

Hazafias üdvözléttel

A MOB. céllövő szakosztálya.

Levél

egy körülzárt városból.

(Az ellenálló Skutari).

A kereskedelmi muzeum újabb tudósításai között nagyon érdekes az a levél, melyet a montenegróiak által körülzárt és sikertelenül ostromolt Skutariból kapott. Alkalmunk van a levelet az aábbiakban közölni:

Skutariban a háboru kezdetétől fogva az egész üzleti élet megakadt. Még az ellenségeskedések első napjaiban ugyanis Montenegró elfoglalta Tuzit és ezzel felszabadult az utja Skutariig. Tuzi eleste után Skutariban az összes üzleteket bezárták. A katolikusok naponta egy-egy órára kinyitották az üzlethelyiségeiket, de inkább csak formáságból. A muzulmánok vaalmennyien kimentek a Tarabos hegyre és onnan védelmezték a várost. A Skutariban levő török katonaság tizenöt ezer főből állhat és mintegy ötezer muzulmán fogott fegyvert a város védelmezésére.

A montenegróiak a várost két héten át körülzártva tartották és csak a legutóbb beállott esőzések következtében lehetett a Méduába vezető utat a kezeikből kiragadni. Ezen ut szá-

baddá tétele után meg is érkezett ide az első posta több mint két heti kimaradás után. Élejmiszerekekben a városban erndkívül nagy a hiány. Különösen a liszthiány érezhető. A városban van elegendő gabona, de a rendelkezésre álló három 7—8 lörejtű malom nem képes a liszt-szükségletet fedezni. Minden péküzjet a katonaság által őrizve van, és kenyeret csak a várost védelmező emberek kapnak. Minthogy a városban a malmok részére ninc selegendő tüzelőanyag, a katonai parancsnok a városban lévő kertek fáit, vaamint a fakerítésleket irtatta ki tüzelési célokra. Együttal lefoglaltatta a kereskedők raktárain levő épületfakészleteket is, hogy végső szükségben azt is mint tüzelőanyagot felhasználhassa.

Skutari városát a tatár származású, nagy műveltségű és rendkívül erőfeszítéses Riza pasa védte. A várost bevehetetlennek mondják. A montenegróiak a várost ki akarták éhezteni, — de ez nehéz feladat, — minthogy a méduai ut felszabadult.

Ily körülmények közt természetes, hogy az üzleti inkasszó megakadt. Egy kereskedő sem akar fizetni, nem tudván mit hoz a jövő. Az árunak — az élelmiszer kivételével — semmi értéke nincsen.

A bazárt, miután a vár közvetlen közelében van, olyan tűzveszély fenyegeti, mely Skutari minden lakójának agy agyi károkat okozhat. A bazárban ugyani snéggyezer üzlet van és ezek mindegyike fából épített takólmány. Ha kettő-három meggyulad, az őszi szefes időjárásban — az egész bazár a lángok martaléka. Skutariban tűzoltásra gondolni sem lehet, minthogy a városban ninc tűzoltóság, sőt egyetlen vízfecsikendő sem. A bazár pedig tele van árukkal, melyeknek a városba való szállítását a katonai parancsnok a legszigorubbán tiltotta.

A skutarii kereskedő tisztességes és nem fogja a jelen zavarokat saját előnyére felhasználni. A háboru befejezte után ismét hitekre lesz utajva, bárhogy is alakuljanak a viszonyok. — Habár moratoriumot a török kormány életbe nem léptetett, még sem lehet váltót óvatoani, mert a polgári hatóságok nem működnek.

A magyar cégek künnlevőségeit Skutariban 40—50.000 koronára lehet becsülni. Talán feltűnő, hogy ily csekély a künnlevőségeink végszége, de ennek oka abban keresendő, hogy Skutariba szállított áruinkat jobbra készpénzfizetés ellenében ajánlottuk, mérséksz pedig a skutarii kereskedők jelentékeny része harminchatvan napra fizet.

Skutariból az összes idegenek elfutáltak, — csak az osztrák-magyar főkonzulátus és az osztrák posta személyzete maradt.

Jeá Manén

Debreczenben.

A Filharmónia Társaság nov. 26-iki hangversenye

Óriási érdeklődéssel és kíváncsisággal várja Debreczen zeneértő közönsége és egész művelt társadajma a Filharmónia Társaság november 26-iki hangversenyét, melynek közreműködője EJoan Manén, a tüneményes és világhírű spanyol hegedűművész lesz. A Filharmónia Társaság valóban nem kímél áldozatot, csakhogy tagjainak a legnagyobb szerző zenei élvezetét nyujthassa s örömmel konstatáljuk, — hogy a Társaság ez elismerésre méltó buzgalma ezuttal olyan méltányosságra talált közönségünk részéről, melyet városunkban példátlanul mondhatunk, minthogy már most — két

hétel a hangverseny előtt — tömegesen kapkodják a jegyeket, sőt vidékről is történtek előjegyzések.

Joan Manén, a hegedű Casals-jának neveznek — kétségkívül a nagyhegedűsök legnagyobbjai közül való. Csodálatos finomság, a legideálisabb művészet s szinte emberfeletti tökéletesség jellemzik játékát, amely kvalitásait hegedű-Titán társai is egyértelműleg elismerik.

A londoni Times többek közt ezeket írja róla: «a hegedűnek; e titokzatos hangszernek hatásait ember még így ki nem aknázza s ha Paganini eltámadna, ő is bámulna, hogy tovább fejlődött a modern technika, melynek ő volt a megalapítója. Előadása elbűvölő, vonójának mesteri kezelése s eleganciája szinte átvánosságzámba megy a szakértők előtt».

A Társaság tegnap kapta meg az első től eltérő s kibővített programot, melyben a mester feltűnően kedvezni látszik a debreceni közönségnek, amely körülményt itteni ösmeretése s a vezetőség iránti rendkívüli figyelme magyaráz meg.

A vezetőség, tekintettel az óriási érdeklődésre s a jelekből ítélve, hat sor pótszéklet lesz kénytelen beállítani a Bika-száoda díszterem két oldalán, amelyekre Csúth, a Társaság pénztárosa már most elfogad előjegyzéseket.

A divatról.

Egy kis divatcsevegés.

Mind követelőbbé, mind fényűzőbbé lesz a divat. Selyem és bársony, arany és ezüst, gyöngyhímzés és csipke már nem is jögen elég neki és az idén mindjárt a legdrágábbat kívánja. Szörme a jelszó és látjuk mindenfelé. Azt használják kalapok, bálai és esti öltözékek, valamint látogatóruhák díszítésére. Egész kosztümöket, köpenyt, nyakésarpot és karmantyut készítenek belőle.

A legtörekenyebb termetű hölgy is szívesen viseli a drága prém terhét a vállán; abba burkolja karcsu alakját; kezét egész állatbőrbe bujtatja; valamilyen kis vérengző állatnak a bundáját turbán formájában a fejére illeszti és légy, csillogó prém simul hízlekedően a nyaka köré, míg éles karmok pihennek a vállán.

Mostanság csakis a prémmel lehetett még valamilyen nagyobb hatást elérni. Ezzel magához csábithatta a divat minden tehetősebb hívét és csodálatos módon, úgy látszik, mint ha ebben a tekintetben mindenki tehetősebb volna. Alig akad valaki, akinek ne volna szép prém-készlete. Legdrágább a coboly, hermelin, kék róka és chinchilla, de azért óriás mennyiségben feldolgoznak mindenféle más prémet is. Seal-pézsmából többnyire utcai köpenyt készítenek, szintugy hermelinből is. Az előbbi szkunkszszal, az utóbbi cobollyal vagy perzsaprémekkel díszítik.

Chinchillából és cobolyból készülnek az esti köpenyek és ezeket ittkán díszítik másfajta szörmevel. Egy divatrevü keretében gyönyörű köpeny-modelleket láttunk, amelyek vagy egészen szörmeből készültek, vagy legalább is szörmediszesek voltak. Láttunk egy csodaszép hermelin köpenyt, amely oldalt van fölgombolva és ezáltal redőzöttnek látszik. A nyak köré kék róka simul. Hozzá kedves kis hermelintok, melyet dus nemeskőcsag díszít.

Gyönyörű egy kimonóformájú vakondok-prémkabát; hozzá festett fehér róka van lázán a nyak köré illesztve. Oldalt a köpeny re-

dőzött és paszománykokárda fogja le. Kőcsagdiszes plüsskalap készült hozzá.

A szörmekabát remeke volt a szibériai coboly-köperny, mely szinte kékesfekete színben játszott. Csak barna gázzal bélelték, hogy a prém légysege el ne vesszen. — De hát ki győzné fölborolni azok szepet, amit az idei prémdivat élénk varázsol? Gyönyörű minden, amivel a kirakatok megkápráztatják a szemünket és a legjobb az egész dologban, hogy a legszebb prémmek is van ugyanolyan szép utánczata, erre pedig telik a kevésbbé tehető halandónak is.

És milyen pompásan állik a prémes kabát az a barett. Soha nem volt még ennél előnyösebb forma és emellett oly kecses, hogy már ez is biztosítja a jövőjét. Ujdonság a szürke kalap egy kis borvörös bársonyszegéllyel dísznek és elegáns párisi hölgy legszívesebben ebben diszeleg.

SZÍNHÁZ.

Heli műsor:

Szerdán délután: Csizmadia, mint kísértet. vigjáték. Ifjusági előadás. — Este: Tengerész Kató, operett. C) bérlet.

Csütörtökön: Hoffmann meséi, operett. A) bérlet.

Pénteken: Brezeda ur, vigjáték. Ujdonság. B) bérlet.

Szombaton: Sötét pont, bohózat. Ujdonság. C) bérlet.

Vasárnap délután: Kis gróf, operett. Mérésékelt helyárrakkal. Bérletszünet. — Este: Sötét pont, bohózat, kis bérletben. Barna — Szemző Anna.

1912. nov. 19-én, kedden, B) bérletben:

TENGERÉSZ KATÓ.

Operette 3 felvonásban.

Személyek:

Steinfeld lovag ellentengernagy — Szabó Gyula
Vánczi Róbert tengerészkapitány — Farkas Pál.
Kopp Gyula sorhajóhadnagy — Szászhalmy Gy.
Radák Lajos sorhajó-zászlós — Falussy István
Kádas Tamás, kormányos — Székely Gyula.
Szepe, a Vánczi legénye — Máthé Gyula.
Sághi, matróz — Kiss Imre.
Temessy, báró — Solti Ernő.
Kató, a Kádas leánya — Borbály Lili.
Lujza, a kapitány felesége — M. Tordai E.
Teréz, Temessy leánya — Aranyossy Anna.
Berta, a főorvos felesége — Ligeti Vilma.
Radványiné — Arday Vilma.
Szohaleány — Vámos Gizella.

SZÍNHÁZI HIREK.

Az ifjusági előadás iránt, mely holnap, november 20-án lesz megtartva, az ifjuság körében nagy érdeklődés tapasztalható. Szinre kerül a «Csizmadia mint kísértet», Szigeti József népies színműve. A főszerepeket Zilahy Gyula, Székely, Uti Gizella, Vajda Ilonka, Kemény, Pető és Szászhalmy játsszák. Helyárrak így vannak megállapítva: ülőhely (bárhó) 70 fillér, állóhely 50 fillér. Karzat 20 fillér. Jegyek bárki részére is kiszolgáltatnak.

Brezeda ur, a Magyar Színház nagysikerű vigjátéka lesz a színház legközelebbi ujdonsága; az előadásban Zilahy, Vajda Ilonka, Uti Gizella, Aranyossy Nusí, Szabó Gyula, Bérczi, Szászhalmy stb. vesznek részt.

Sötét pont. A farsulat nagyban készül a karaván mulattat bohózatára. Rég látott közönségünk színpadunkon oly felelte kacagató bohózatot, mely először szombaton kerül bemutatásra.

Debreceni riportok.

A debreceni ügyészségi fogházba beszállítottak egy felsőmagyarországi foglyot. Amikor a fogházirodában előléltették, átadták az őrnöknek, hogy vezesse a fűdősobába.

— Meg kell fürödni öreg — viccelődött vele az őrnök. Ki tudja, mikor fürdött utoljára...

A fogoly önérzéletesen felelte:

— Kérem, még sohasem voltam becsukva.

Az egyik itteni ezred irodájában jelentkezett egy fiatal regruta és átadott egy pénz tárcát, melyet a kaszárnyaudvaron talált, és egyúttal kimenőt kért éjfélig. A becsületes regruta kérését természetesen szó nélkül teljesítették. Másnap erre tizenegy becsületesen megtalált pénztárcát adtak be az ezredirodába. Az ezredes mindegyiknek kimaradást adott éjfélig, de aztán a következő ezredparancsot adta ki:

— Minden katona, aki a kaszárnyaudvaron pénztárcát talál és azt beadja az ezredirodába, kimenőt kap éjfélig. Az a katona azonban, aki elmeri veszteni a pénztárcáját, huszonnégyóra «egyest» kap.

Ettől kezdve soha se találtak többé pénztárcát a kaszárnya udvarán.

Egy fiatal debreceni özvegyasszony felkereste a varrónőjét:

— Ne felejtse el, amit mondtam. Holnapután legkésőbb este hat óráig legyen készen okvetlenül a ruhám.

— Talán elutazik a nagyságos asszony valahová? — kérdezte a varrónő.

— Nem!... Hareat akkor telik le a gyászesztendőm.

HIREK.

A hercegprimási szék.

Magyarország legfőbb papi méltósága körül hónapok óta politikai hangu zsvaj és alkudozó lármá hallatszik. Suttogásban és nyíltan; köpönyeg alatt s szemtől-szembe kortaskodnak és alkudoznak a primási székért, mintha az valami szurtos politikai mandátum volna.

A hangos tülekedés hullámai már a Vatikánig is eljutottak és nálunk is oly magasan csapkodnak, háborognak és tajtékzanak, hogy ettől a harsogó egyházi korteskedéstől félteni kell az egyházi élet tisztaságát, a klerikus méltóságának fényét és a nyáj lelki nyugalmának szelid békéjét.

Tudvalevő, hogy bizonyos áramlatok kiakarják mozdítani Vaszary Kolost a primási székbe és azt akarják, hogy más foglalja el az ország legfőbb papi méltóságát.

Mondani sem kell, hogy ebben a sivér hadjáraiban az okot nem a hercegprimás személynél kell keresni, hanem azokéban, akik — mert többen vannak — hercegprimások szeretnének lenni.

Ebben a csunya intrikában mindenkinek fölé emelkedő fönséggel és nyugalommal, az intrika hullámainak tajtékjától érintethtetienül, fenkölt személyének szoborszerűségével, gyarló ember izgalmak láza nélkül áll, a béke glóriájával a fején, az ősz hercegprimás, Vaszary Kolos.

Oly magasan áll emberi méltóságában és oly mélyen él az ország tisztelében a «Pax» hírdetője, hogy igazán vírsári tülekedést kellett rendezniök azoknak, akik egyházi trónusához akarnak feljutni.

Vaszary Kolos nemcsak az ajkán hordozta az egyház bölcs igéjét, de egész életét ebben a fennkölt szellemben töltötte el. Nem csoda, hogy a béke apostola észre sem vette, mint burjánzik el alant, ahol az ő apostoli szelleme talajra nem talált, — a szennyes politika.

Mert politika az, ami a hercegprimási székhely kapuját döngeti. Azoknak a politikájára, akik a papi talárban is tudnak ügykösködni és azoknak a politikájára, akik a legfőbb egyházi méltóságot is politikai szolgálatok útján tartják elérhetőnek.

Pedig a hercegprímás hódolatot követelő méltósága és egyházi rangja nem a politikáé, hanem az országé, amely nem akar párt-papot látni az egyház élén, hanem olyan differenciált egyéniséget akar a hercegprímási székben tisztelni, amilyen Vaszary Kolos.

Szó van arról, hogy a király maga védi meg Magyarország egyházi világának első főpásztorát a körülötte tajtékzó intrikától és Vaszary Kolos megmarad a hercegprímási székben. De ha nem is így állna a dolog, eikölcsei életünk utolsó szikrájával is tiltakoznunk kellene az ellen, hogy a politika bessenzenzesse és üzérkedésébe belehurcolhassa az olyan magas egyházi méltóságot is, mint amilyen Magyarország hercegprímási széke.

— **Ipartestületi gyűlések.** Folyó hó 21-én délután három órakor a mészáros, fél négy órakor az sztalos, 4 órakor a fodrász, fél öt órakor a hentes, öt órakor a hentes és mészáros együttes szakgyógyászeleti gyűlése tartatik meg az ipartestület tanácstermében.

— **A ref egyházkerületi gyűlés.** Ma reggel 9 órakor kezdődött a tiszantuli ref. egyházkerület őszi gyűlése. Baltazár Dezső dr. püspök lélekemelő imája után gróf Dégenfeld József főgondnok tartott megnyitó beszédet, amelynek leglényegesebb része az egyetem felállítására vonatkozó passzus volt. Az aktuális kérdés fölött a megnyitó beszéd után tartalmas eszmecsere indult meg, amelyben résztvettek Domahidy Elemér főispán, Kovács József dr. polgármester, dr. Jászi, dr. Frencczy akad. tanárok és mások a lelkes karból. E tekintetben aztán úgy döntött a gyűlés, hogy bizonyos módosítással elfogadta Sulyok István szabolcsi esperes határozati javaslatát, amelynek értelmében az egyházkerület ragaszkodik a debreczeni egyetem mielőbbi felállításához s tiltakozik az ellen, hogy a pozsonyi egyetem felállításától, tehát a város érdekein kívül eső dolgoktól legyen függővé téve az egyetem felállítása s nem tartja méltányosnak, hogy a város érdekei rövidsége szenvedjenek csak azért, mert Pozsony nincs abban a helyzetben, hogy egyetemének rövid időn belül biztosíthassa a felállítását. Az apróbb és szorosabbán az egyházkerület adminisztrációját érdeklő pontok közül kiemelkedett Baltazár Dezső püspök évi jelentése, amelynek minden mondata át volt itatva a szeretettől. Felhívta a lelkes kar figyelmét a belmisszió fontos munkájára, a szószékekből a mindennapi élet gyakorlati tevékenységére. Délután a pénzügyi bizottság körébe tartozó dolgokat tárgyalták. Holnap a gyűlést folytatják.

— **Kérelem a színházi közönséghez.** A Debreczeni Szemle színházi példányai utóbb oly nagy kelendőségnek örvendenek, hogy sokszor a színházi jegyszédőknél már a hét utolsó napjain nem lehet kapni. A színházi példányok korlátlan számban kaphatók azonban a színház előtti utcai elárusítóknál. Nagyon kérjük a közönséget, hogy minden egyes ilyen esetben — de általában — a Szemle példányait lehetőleg sziveskedjenek az utcai elárusítóknál beszerezni, akiknek még akkor is fölös szármal lesz lapjuk, mikor a jegyszédőknél már elfogyott s akik erre a kenyérkeresetre rá vannak utalva. Tisztelettel: A Debreczeni Szemle szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Csöd.** A debreceni törvényszéknél néhai Kertész Miklós vot itteni kereskedő hagyatoka ellen csődöt rendelt el. Csödbiztos Nagy Elemér törvényszéki bíró, csödtömeggondnok Harsányi Miklós dr., helyettes Bárdos Jakab dr., Bejelentési határnap 1913. évi január 4.

— A szabolcsi ujoncok szállítása Boszniába.

Nyiregyházáról írják: Nyiregyházát kivéve, a szabolcsi fiukat a cs. és kir. 5. gyalogezredbe sorozzák, a nyiregyházaiakat a 65-höz. Az 5. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságánál, Szatmáron tegnap szigorú napiparancsban hirdették ki, hogy a kiképzett ujoncok közül 373 bakát elszállítanak Rogaticába, az ott állomásozó 2-ik zászlóalj kiegészítésére végett. Az ujoncok a napiparancs kihirdetése után megkapták a teljes tábori felszerelést: 120 darab élelőtálcát, teljesen új egyenruhát, és az igazoló-törzslap kivonatát, amelyet csak rendkívüli esetekben — háború, mozgósítás — kapnak meg a katonák. Tegnap délelőtt megjelent a kaszárnyában Peklár százados, az eperjesi első zászlóaljtól s jelentette Renvers alezredesnek, hogy a századoktól összeszedett legénységet az ezred parancsa alapján ő vezényli Rogaticába. Tegnap délelőtt a szokottnál mozgalmassabb élet volt a szatmári állomáson. Az utasok kiabálásába szuronyos bakák hangos beszélgetése vegyült. A Boszniába indult katonák voltak ezek, azok, akiket a 2-ik zászlóalj kiegészítése végett vezényeltek Rogaticába. A bakákat őt, külön e célra berendezett kocsiban helyezték el. Az elindulás előtt Peklár százados beszédet intézett a katonákhoz, esküjük betartására kérte őket s buzdította a trón és a haza iránti hűségére. A legénységgel huszonhét tiszt utazott. A tisztek átadják a legénységet a rogatitai ezrednek, ezek pár nap múlva visszatérnek, otthaggyva 337 hazavédő fiút.

— **A technikusok képzése.** A belügyminiszter rendeletet tett közzé, amely módosítja azt a belügyminiszteri rendeletet, amely a fogtechnikusok képzését, illetve ezt a képeistést ujjító vizsgát szabályozza. Eddig a vizsgálat sikeresége esetén a vizsgázbizottság elnöke a vizsgázottnak erről tanúsítványt adott. Most a miniszter úgy intézkedik, hogy azoknak a fogtechnikusoknak iparigazolványára, akik a vizsgálatot skierrel letették, az elsőfoku iparhatóság fog záradékot vezetni, amelyben igazolja, hogy a fenti rendelkezéseknek a vizsgálat letételét illetőleg eleget tett. Az engedélyt a belügyminiszter bármikor visszavonhatja. A fogtechnikusnak eddig szabad volt betegeket fogadni és nekik műfogakat, csaposfogakat, koronákat, stb. készíteni, sőt szabad fogat tömni vagy fogat húzni. Ez a visszállapot sok visszaélésre adott alkalmat, amennyiben a fogtechnikusok titokban minden műveletet végeztek a szájban. Ez a helyzet a fogtechnikusok állapotát megszünteti az új belügyminiszteri rendelet. A fogtechnikusokat kihalás ietátumra helyezi. t. i. fogtechnikusoknak ezután egyáltalán nem szabad beteg kezelni és beteg számára semmiféle műfogat készíteni. Erre ugyanis csupán csak orvos-doktor jogosult. A most élő fogtechnikus mesterekre nézve tekintettel arra, hogy ezeknek a betegek számára való műfogkészítés szerzett jogik közé tartozik, amelyeket respektálni kellett, a belügyminiszter átmeneti intézkedésekről gondoskodik. Ezeknek ugyanis vizsgát kell tenniük. Akik közülök a vizsgát sikeresen leteszik, azok tovább is készíthetnek műfogakat, betegek számára, sőt tírve lesz, hogy a többi fogkezelést is végezhetik. — Amit eddig titokban ugyanis megtettek. Aki azonban a vizsgán megbukik, betegét több egyáltalán nem fogadhat és csupán fogorvosok számára dolgozhat.

— **A csülörtölki felolvasó esték** sorozata november hó 21-én veszi kezdetét a rom. kath. főgimnázium disztermében pont 5 órakor. Az első est programja még a szokottnál is szebbnek, változatosabbnak ígérkezik. Vajda Ilonka, szintársulatunk bájos művésznője szavalni fog. Gyöngyöri méveszi szám lesz Pozorszky Béla hegedű-Ójátéka. Őt most fogjuk Debreczenben először nyilvánosan hallani s bizonyosak vagyunk róla, hogy egy csapással meg fogja hódítani a közönséget; e szám zongorakiséretét Jóna Kálmán dr. ügyvéd, a kiváló zongorázó látja el azzal a tökéletességgel, melylyel, mint kísérő ismeretes. Lesz egy szép, négy kezes zongora-szám is, melyet Sinka Ilona és Papler Irma a náluk szokásos pontos összefoglalással, bravurral fognak előadni. A pompásan képzett Svetits-intézeti énekkarnak, meg Pávay Boriskának bizonyosan nagy tetszést arató énekszámai egészítik ki az est műsorját, melynek keretében Lóky Béla dr., a rendezőbizottság elnöke megnyitó beszédet mond, Schweighoffer János dr. tanár pedig igen érdekes, értékes előadást tart «A költő» címen. A program zárópontja a Kiss Béla híres zenekarának gyöngyöri muzsikája lesz. Jegyek még korlátolt számban kaphatók Antalfynál (Szt.-Anna-utca 13. szám.)

— **Öngyilkos cselédeleány** Ma délelőtt ismét szaporította egy szerencsétlen cselédeleány a halál szomorú önkéntességeinek légióját. Ugyanis Szathmári Mária 16 éves cselédeleány, ki a Garai-utca 18. szám alatt szolgált, ma délelőtt öngyilkossági szándékból marólagott ivott. A gyorsan előtelefonált mentők azonnal gormosást alkalmaztak és beszállították az életunt cselédeleányt a kórházba, ahol ápolás alá vették állapota nem súlyos.

— **«Közársasági párt Debreczenben»** cím alatt egy hetilap tegnapi számában egy közlemény jelent meg, amelyben az áll, hogy a Debreczeni Közársasági Párt ma tartja alakuló gyűlését az Angol Királynőben. Ez a hír, ebben a formájában, nem felel meg a valóságnak. A tény az, hogy a szervező bizottság ma, kedd este 7 órára zárkórú, bizalmas értekezletet hívott össze meghívók alapján s az értekezleten csakis az jelenhetik meg, aki meghívót kapott. Az értekezletnek tehát a megalakuló gyűléshez nincs semmi köze. Nem bujkálunk mi álcimek alatt, mert republikénusok vagyunk s amikor megalakulni akarunk, azt is nyíltan ki fogjuk mondani. Debreczen, 1912. nov. 19-én. A Debreczeni Közársasági Párt szervező bizottsága.

— **A Magyar Király-kávéházban** esténként egy kitűnő hölgy-zenekar működik Fehérváry Margit személyes vezetése alatt. A zenekar egyik kiváló tagja Puskás Ottilia cimbalom-szó egyik kiváló tagja Puskás Ottilia cimbalom-szólista. Szives pártfogást kér: Husserl Károly karmester és a Magyar Király tulajdonosa.

Nagy Szerbia.

A mi jó szerbjeink.

A délvideki magyarság figyelmét egyre jobban vonja magára egy hangulat, egy mozgalom, amely a délmagyarországi, kivált a bécskai szerbség körében van keletkezőben s amely nem áll meg annál a faji azonosságánál fogva még valahogyan érhető lelkialapjánál, hogy a magyarországi szerbek bíszkék azokra a sikerekre, melyeket Szerbia hadserege a törökkel szemben aratott. Ez a hangulat és a mozgalom árcsap az ábrándok szövésének ama már nem ismeretlen terére, hogy Petár király,

Forman

nátha ellen

Hatása meglepő! Szelencze ára 40 fillér

Figyelem! Csaldásig hasonló csomagolásban sok teljesen értéktelen utánzat van forgalomban. Kérjünk határozottan **Formant!**

ha majd «végzett» odalenn a törökökkel és Ó-Szerbiát bekebelezte Szerbiába, folytatni fogja a háborút, még pedig Ausztria és Magyarország ellen és meg sem áll addig, míg el nem foglalja Bácsbodrog, Torontál és Temesmegyét és ezáltal meg nem veti «Nagy-Szerbia» alapját. A magyar állam nemzeti és területi egységére nem közömbös ábrándnak a realitás terére való átcsapását élénken illusztrálja egy térkép, amely a minap volt látható Zomborban Karakácsevics szerb nemzetiségű könyvkereskedő kinyitójában.

Ez a térkép nemcsak a törököktől elfoglalt Ó-Szerbiát tünteti fel «Nagyszerbiához» tartozónak, hanem a magyar állam déli részéből a Bácskát, Torontál- és Temesmegyét is és a Bácskában már szélteben hangoztatják a szerbek, hogy mi lesz majd Zomborban, ha Petár király csakugyan háborút indít Ausztria és Magyarország ellen és elszakítja Magyarországtól a már említett megyéket. Ha már a minap méltón megütközést keltett a délvidéki magyarság s a vele egyérmű délvidéki németiség köreiben az a körülmény, hogy a szenttamási szeibek a magyarellenes, nagyszerb tüntetés leplezetlen célzatával 63.000 koronát gyűjtöttek a szerbiai hadsereg sebesülteire részére, amely célzatosság abból is kitűnik, hogy noha Magyarország területén folyt a gyűjtés, az összeget közvetlenül, nem pedig a gyűjtésre való fölkívást kibocsátott Magyar Vörös-Kereszt-Egyesület tulajdonát el Belgrádba: azt a megütközést még fokozza az, hogy a zombori ügyesség, noha tudott az említett térképnek közszemlére tételéről, mindaddig nem indította meg a térkép szerzője és terjesztője elien azt az eljárást, amelyet hasonló, államellenes nyomtatványokkal szemben a törvény határozottan kötelességévé tesz.

Értesítés!

Az alulírott nál kapható Dvorzsák János pápai praelátus „Idézetek tára” cz. közel 1000 szerzőtől 4154 idézetet tartalmazó hírneves örökbecsű munkája. Szemelvények a hazai és külföldi modern klasikai az egyház és világirodalomból, gyöngyök a szent Atyák műveiből vallás-erkölcsi vezéreszmék kitűnő férfiak irataiból, közmondások a magyar népeletről, kalászok a szépirodalom mezejéről képezik foglalatát.

A közel 500 oldalra terjedő vaskos művet míg a csekély készlet tart, egész vászon díszkötésben leszállított áron 4 koronáért küldeni kész vagyok.

Kecskemét, 1912 okt. hó 30.

Kontz János

II. ker. Mária-város Cserép-u. 15

Figyelj: Szétküldés csakis postautánvétellel.

Legtartósabb huzott drótszálas lámpa.
Magyar
SIEMENS - SCHUCKERT - MÜVEK.
Budapest, VI., Teréz-körút 36.

KÖZGAZDASÁG.

Elköszent őszi vetések.

Az idei abnormis esztendő ugyancsak megviselte gazdáinkat. Hónapokon át nem végezhetnek semmiféle rendszeres munkát, Legtöbb helyt a talaj túlnedvessége miatt az őszi hónapokban szántani egyáltalán nem lehetett. A cukorrépa kiszedetlenül van még s a hol részben ki tudták szedni, ott sem lehetséges annak elszállítása. Tavaszra alá szántva még nincsen, s az ősziakat most november hó folyamán vetik ott a hol lehetséges. De különösen Erdélynek egy jelentékeny részében annyira át vannak ázva a szántóföldek, hogy ökor nem léphet rá elsüllyedés nélkül. Ilyen körülmények között nemcsak egy pár százezer kat. holddal, de tán egy pár millióval is kevesebb lesz az őszi vetés mint szokott lenni. S nagy kérdés, hogy az elvetett területek is adnak-e termést vagy sem. Az idő már november elején olyan hűvös, hogy a novemberiek elvetését őszi kikelése és fejlődése kérdéses, annyival is inkább, mert a talajban túl nagy mennyiségű víz van, amelynek megfagyása megrongálja, őszeszaggatja a még túlgyenge gyökérzetet és megakasztja a fejlődést.

Ugy látszik tehát, hogy ebben a gazdasági évben az elmaradt őszi vetéseket tavaszi árpával vagy zabbal kell pótolni, melyek bizony teljes pótlást az elmaradt búzával szemben nem egykönnyen adnak.

Nem egykönnyen adnak pedig azért, hogy ritka eset, hogy nagyobb legyen a hozamuk — mint a minő a búzáé, áruk ellenben bizonyosan jóval alacsonyabb. Meg kell tehát a gazdának tenni mindent, hogy veszteségét legajább némiegy pótolja a tavaszi kalászosokkal. E tekintetben pedig a legnagyobb fontosságú dolog az, hogy tavasszal elvetendő talajunkat — hacsak lehetséges — most az őszi folyamán szántuk fel és szántás után elboronáljuk; hogy így egyrészt a fagy behatása alatt talajunk jobban beéredjen, másrészt hogy a benne foglalt víz el ne párologjon s így tavasszal bekövetkező szárazság veteményünk kárára ne legyen. Tavasszal azután nem kell újra szántani, az ilyen talajokat csak társázni, grubberezni s azután elboronálni.

A tavaszi kalászosok termésátlagát fokozandó, már most őszzel vagy a tél folyamán szórjunk ki kat. holdanként 150 kg. szuperfoszfátot a már megszántott talajra s boronáljuk be.

Ha egyrészt a talaj megmunkálása körül ennyi gondossággal járunk el, másrészt az alkalmasított szuperfoszfáttal gazdagítjuk talajunkat tápláló anyagban, úgy reményünk lehet arra — hogy az elérendő nagyobb terméssel az alacsonyabb ár dacára pótolni fogjuk azon veszteségeket, amelyet szenvednünk kell a miatt, hogy az őszi esőzések következtében nem vetettünk elég kalászosot.

CSARNOK

A flu.

Regény.

Benda Kulián tábormok, szokás szerint dolgozó szobájában ült, szokott ebédutáni feketéjét szücsölgetve, szokott csibukját sziva és szokott hírlapjának olvasásába elmerülve. Megszokásából valószínűleg a délutáni álom sem maradt volna el, ha minden szokás és törvény ellenére legénye, Miska a szobába nem lép, és magát ura előtt haptakba végva, az igazoltóság eltagadhatatlan jelével bár, de katonas hívdésséggel nem jelenti:

— Tábormok ur, jelentem alásan, gyereket kaptunk!

A tábormok, hírlapját félretéve, Miska kipirult arcába tekintett.

— Miska, te megint ittól.

— Tábormok ur, jelentem...

— Jelentsd magad a porkolábnál tizenkét órai áristomra.

— Tábormok...

— Huszonnégy óra! Hatra arc!

Ez már vezényszó volt, Miska tehát nem tehetett mást, minthogy a tőle telhető szabotossággal fordulatra lendítette magát.

— Indulj!

Es Miska, hüvelykujját szabályszerűen a nadrág-varratra szorítva, megindult egyenesen a porkolábhöz, hol magát huszonnégyórás vendégszereplésre jelentette. A tábormok ur pedig tovább szücsölgette feketéjét, tovább szitta a csibukját és ismét kezébe vette a hírlapját: az így el volt intézve.

Miska a hű szolgáló ama fajához tartozott, melyről mások oly sokat irtak, mi meg oly sokat olvastunk. Ismerheted, szives olvasó, e fajtát megannyi balladából, szomorú és vigjátékból, regényből és elbeszélésekből. Urokat sze Uretik már, midőn azok pályában fekszenek, megvédelmezik őket később, ha felnöttek, csatákban életüket mentik meg és rendszeren csak akkor dőlnek össze kimerülten terhök sulya alatt, ha szeretett parancsolójukat elég messze vitték, hogy egy második ellenséges golyó ne találhassa. Mindezt Miska szószerinti értelemben persze nem cselekedte: de azért nem kevésbé volt hű szolgáló. Mintaszerű pontosság és föltétlen engedelmesség valának főjellemvonásai. Csupán egy kellemetlen tulajdonsága volt, amely azonban oly mélyen gyökerezett, hogy kiirthatatlan lett. Minden hóban ugyanis egyszer leitta magát; csak egyszer ugyan, de ez az egy esemény nem maradt, csillagászati pontossággal bekövetkezett minden hó tizenötödikén. Ilyenkor többé-kevésbé felizgultan jelent meg ura előtt, aki aztán az igazoltóság foka szerint tizenkét vagy huszonnégy órai áristomot diktált reá; sőt egyes, különösen emlékezetre méltó esetekben nemcsak hűvösre, de «sötét»-be is küldte. Itt a bűnös kialakította igazoltasságát és elalhatta egyúttal soha el nem maradó fájdalmas érzetét is sajátja lávalóságának, teleszitta magát jószándékokkal a jövőre nézve, hogy az erényben újra megerősödvé, ismét a szokott mintaszerű szabotossággal végezze szolgálatát — egy álló hóig.

Miska ugyanis minden hó tizenötödikén kapta fizetését és e körülményben keresendő kellemetlen tulajdonságának indító oka. Ura már megkísérelte fizetését tizenegyedikén, vagy tizenhatodikán adni ki, de hasztalan; ilyenkor Miska vagy már tizenegyedikén leitta magát, vagy pedig tizenhatodikára hagyta bűnös vágyainak kielégítését. De azért ne higgye senki sem, hogy Miska holmi részeges fráter lett volna, kinek tén nem volt gyorsabb teendője, mint mindjárt egész havi fizetését a regényén hajtani le. Nem, Miska takarékos legény volt, ki már szép pénzt tett félre öreg napjaira. Ha a tábormoknak eszébe jutott volna elküldeni, más urat nem szolgált volna azon egyszerű okból, mert jobb urat úgy sem kaphat, hogy pedig rosszabb sorba menjen, arra — hál isten — nem szorult.

Amint vannak emberek, akik havi jövedelmük egy részét félreteszik, hogy belőle «akbért» tizessenek, vagy egy biztosító társaság tőkét neveljék, hogy a talkarékpénztárba fizethessenek, vagy gyermekeiket nevelhessék és ruházhassák: épp úgy áldozta Miska havi fizetésének egy részét Bacchusnak, mintegy engesztelő áldozatot hozva neki azért, hogy különben nem törődött vele. Minden emberben van egy bizonyos adag bűnös ösztön, amelynek számára léket kell vágnunk, ha nem akarjuk, hogy erőszakkal kitörjön belőlünk.

E lékelést Miska megállapított rendszer szerint üzte, mely rendszert ura — kit már vagy huszonöt év óta szolgált — hogy úgy mondjam — szentesítette.

Miután pedig a tábormok feketéjét kiitta, csibukját kiszitta, hírlapját pedig előlvasta, tekintete véletlenül a fli napjára esett, mely gömbölyded vastag betűkkel jelezte a tizenharmadikát. Odalépett naptárához, hogy megigazítsa: hiszen Miska be van csipve, ergo ma tizenötödike van. Már ki akarta huzni a két első lapot, hogy hátrategye, midőn észrevéve, hogy az első lapon — a tizenharmason kívül — még a péntek is ott van, a zokáosss szentek neveinek kíséretében.

Aznap pedig péntek volt.

Folytatjuk.

A szerkesztésért felelős Voith György.

NYILT-TÉR Serravalló

Vasas Kina-bor.

Kitüntetve 1906. évi bécsi Hygienikus kiállításán.

Az állami díjjal, oklevéllel és aranyéremmel. Erősítő-szer gyengélkedők lábadozók és vérszegény betegeknek. Étvágyerjesztő idegerősítő és vérjavító szer.

7000-nél több orvosi ajánlat.

Kiváló íz.

J. SERRAVALLÓ cs. kir. udvari szállító Trieszt-Barkola.

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 L. üvegekben 2:60 Korona 1 L. üvegekben 4:80 K.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R-T. FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként négy gyorsjárat Fiuméből, Zará, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Ca tenovo és Cattaróba. Az utazás tartama G avosáig csak 20 óra, Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként 1 járat oda és vissza.

Ezen gőzök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapesti felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a haállomásig és onnan közlekednek. Ugyiszintén Veneziában és Anconában az orosz vonatokkal csatlakoznak Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb. stb.

A gőzhajók minden kényelemmel, hálófülkékkel, kázinó étteremmel és a kényves és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a **Központi menetjegyi iroda, Budapest (V., Vigadó-tér I.)** és annak összes magyarországi fiókirodái.

Órangu hölgyek legkedvencebb szépítőszere a FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉME

Ezen kiváló arckenőcsőt az egész világon sok millió úrhölgy használja, mert a legújabb tudományos buvárlatok alapján készült arccrème és mert hírneves vegyészek állítása szerint ez a **legjobb és teljesen ártalmatlan arc-szépítő és finomító.** A Margit-crème a bőr azonnal felveszi, miért is rögtön beáll a hatás mely valóban meglepő, gyors és biztos. A bőr teljesen átalakul tőle és az úde, telt, bársonysima s rózsásfehér lesz. **Rár nap alatt eltűnnek ráncok, redők szep lők, májfoltok és mindennemű kiütések.** A Földes-féle Margit-crème nemcsak szépíti az arcot, hanem ápolja és megóvjja az időjárás, a nap és szél minden befolyása ellen. Utánzatoktól és hamisítványoktól óvakodjunk! **Kapható az egész világon. Tégelye 1 és 2 kor. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1 K. 20 f.** Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, ARAD

KAPHATÓ: Dobrocsanban Balázs Ödö, Grósz Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drög., Mihalovics Jenő, Mauthner Alfréd, Muraközy László, Tóth Béla, H-Szoboszlón Barbóc Zsigmond H.-Böszörményben Brosey Gábor gyógyszerárakban.

Számtalanszor bevált

MATTONI-FÉLE GIESSHÜDLER Savanyúvíz

húgyhomoknál és hólyagkórúknál, mint a húgyvezeték megkötésénél.

Legelőzőbb és legjobb hatású Hashajtó

NEUSTEIN FÜLÖP CUKROZOTT HASHAJTÓ LABDACSAI (Neustein Erzsébet-pilulái)

felülmúlja minden tekintetben a hasonló készítményeket. Fenti szer **minden kéros alkatrész től, a legjobb sikerrel használják a altest bántalmait, könnyű székletet szerezni egy vortisztító gyógyszer sem ártalmatlanabb és alkalmasabb a**

Székrekedés legyőzése, mint a legtöbb betegség okosójára. Cukrozott volta miatt, a gyerekeket is szívesen veszik. Egy doboz 15 pilula tartalommal 30 fillér. egy tokeres 8 dobozzal tehát 120 pillulával 2 korona. A pénz előre küldése mellett bérmentve.

Óvás! Utánzatoktól óvakodjunk hashajtó pilulái " tessék kéri! Csak akkor valódi, ha minden dobozon a törv. bejegyzés Széut Lipót védjegy a Philip Neustein gyógyszerész aláírásával fekete vörös nyomásban olvasható. A keresk. törvény által védett oamagjainkon cégünknek rajta kel lennie. **Neustein Fülöp gyógyszerárta,**

Sz. - Lipóthoz Wlen, Planckengasse 6. Kapható Debreczenben: Tóth Béla, Mihalovits J., Muraközy László, Aranyi J. gyógyszerészeknél

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POROK

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle SEIDLITZ-POROK tartós gyógyhatása a legmakaosabb GYOMOR- és ALTEST-BÁNTALMAK, gyomorhév, rögzött SZÉKREKEDÉS, májbántalom, VÉRTOLULÁS, aranyer és a legkülönbözőbb NŐI BETEGSÉGEK ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓSBORSZESZ

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sósborszesz nevezetesen mint a fájdalomcsillapító bedörzsöléshez köszvény, esus és a megkülönböztetésnél legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan. Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökere gondozásért és ápolására úgy gyermekek, mint felnőttek számára. Egy darab ára 40 fill. Ot darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva. Fő-székfűdés:

MOLL A. gyógyszerész, es. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9 Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítenek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kéri.

CLIMAX

nyerszalajmotorok és lokomobilok 3-70 HP. Magasnyomású nyerszalajmotorok 15-160 lóerőig :: erőig ::

legelőzőbb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemköltség 1-2 fill. Allandóan zavartalan üzeml - Pénzügyi felügyelet nélkül! Egy-szerű kezelés! Sok-száz gép üzemből.

Bachrich és Társa betétitársaság motorgyári fióktelepe Budapest, VI, Váci-körút 59/00

Jövő évi gipszszükséglet. legjobb minőségben és legelőnyösebben fedezhető a **kartelen kívül álló Satori Mór** Erdélyi gipszműveiből Központi iroda: Budapest VI., Dandár-utca 25.

Tisztítsd csak **Globus** Tisztító kivonattal! a világ legjobb tisztítószere.

Kartelen kívül. MEZŐ ÁRMIN épületfa, deszka és cserépkereskedése **Wesselégyi-tér 6. sz. alatt** (Berta-gőzmalom mellett.) **Kartelen kívül, tehát olcsó árak.** Mindenkinek saját érdeke, hogy szükségletét nálam szerezze be.

Apró hirdetések.

Levélbélyegekben is lehet az apró hirdetések árát mellékelni. A kiadóhivatal fenntartja magának a szövegváltoztatási jogot oly hirdetésekkel szemben, melyek megjelenését kizárja a hirdetés tartalma, értelme. — Tudakozódásokra készséggel adunk felvilágosítást, ha a válasza szükséges levélbélyeget mellékelik. Minden hirdetésre ingyen ad felvilágosítást a kiadóhivatal s hirdetőket kívánatra díjtalanul szerkeszt.

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asz alteritő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felőtők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és tutor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Kályha-tálcák tűzszerszámok, szenesvedrek legszebb kivitelben olcsón Tóth Józsefnél a Margit-fürdővel szemben. Telefon: 773.

OLCSÓ és jó órák, ékszer legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Ádám órák és ékszerész-nél Debrecen, Hunyadi-utca 12. Ugyanott órajavitások legolcsóbban eszközöltnék.

Szőlősgazdák

és
szőlőtelepítők figyelmébe!

Aki szőlőjét újra akarja telepíteni,

Aki szőlőoltványt akar rendelni.

AKI gyümölcsfát, rózsafát óhajt ültetni —

kérjen oktató díszárjegyzéket az alábbi címtől:

Transylvania Szőlőtelepítő vállalat

Marcus-Vásárhely,
Dr. Cecse Dániel-utca 39. szám.

Ideg-

gyenge

férfiak!

Az elgyengült erő azonnali visszacszerzésére legmegbízhatóbbak az

evanon-tabletták,

melyeknek káros következményük nincs. próbadoboz K. 4.40 1/2 doboz K. 10.50, 1 egész doboz K. 18.20. Utánvét melletti vagy a pénz előre való beküldése ellenében küldi Polgár Gyula gyógyszerár Pozsoya, II. Frigyes főherceg-ut 20

Amerikai Parti Aruház

Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Egy vidéki banknál elzálogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árakat alábbi olező áron ajánlom a vevő közönségnek,
Finom zefir férfi ingek K 2.50-től
Finom fehér " " " 2 — "
Férfi gallérok " " " —.18 "
" sapkák " " " —.50 "
Fiu és leány szalmakalapok " —.30 "
Finom női batist és zefir

blousok " " " 2 — "
Finom női selyem blousok " 3 — "
Férfi nadrágtartók " —.50 "
Kész pongyvlák minden kivitelben " " " 4 30 "
2 méter szerb vászon " —.22 "

Selyem sálak minden elfogadható

árért.

Tisztelettel Löwenheim Albert.

Gutmann Testvérek

köszönbányái

Budapest, V., Béla-utca 6. szám.

Elsőrendű porosz darab-, kocka- és diószén szoba- és konyhafűtésre. Ostrau-dobranyi, darab-, kocka-, dió- és aknaszén gép- és kazánfűtési célokra.

Ostrau mosott finom és durvaszertű kovacszén.

Dreazovai szén ipari célokra, saját gőzöstüskével szállítva.

Ostrau-dobranyi pirszen üntöde és szivógáz célokra.

Ostraui készén brikett 3 kilogrammos darabokban, lokomobil és stabil gépek fűtéséhez, minden vasut és hajóállomásra szállítva.

Elsőrendű porosz „Király“-bányai 1, 3 és 6 kilogrammos brikett, kályhafűtésre kiválóan alkalmas.

∴ HIDVÉGER ANTAL ∴ Foglalkozik
bank és váltóüzlete
Debrecen, Deák Ferencz-u. 12. sz.
TELEFON 416. szám. **az összes bankügyletekkel**

Ludaser János

női, pipere csipke és rövidruha üzlete (Városház épület)
Szalag, csipke, keztü, ritikül, arcfátyol harisnya és párisi ujdonságokban.

Vizvezeték, esatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartásáért csekély díjazásért elvállalom.
Gyenes Antal, Csapó-u 6. Telefon 15.

Gyógyítható-e a tüdőbaj?

Ez a rendkívül fontos kérdés mindenkit foglalkoztat, aki asztma, tüdő- és égelő tuberkulózis, tüdőcsucsuhurut, tüdővész, makacs köhögés, elnyálkásodás vagy állandó rekedtség gyötör s eddig nem talált orvoslást. Minden ilyenféle beteg kap tőlünk teljesen ingyen egy könyvet képekkel Guttmann dr. orvostól a Finsen-gyógyintézet főorvosától a következő tárgyról: **Gyógyítható a tüdőbaj?** Azonkívül egy próbacsomagot kitűnő diétikus teákból. Ezeket magasztalják, akik eddig használták. Gyakorlott orvosok ezt a teát mint kitűnő diétikumot tüdőbajra (tüdővész), asztma, krónikus gőge- és gőgehurut ellen rendelték és magasztalták. A tea nem tikos szer, Lisber-féle növényekből készül, melyeket császári rendeletre szabadforgalomba bocsátottak. Ara olyan olcsó, hogy a legszegényebbek is használhatják. Hogy minden betegnek megküldjük a **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** című német füzetet egy próbacsomag teával teljesen ingyen és bérmentesen. Tessék levelezőlapot írni Puhlmann & Co címre Berlin, 901. Müggelsstrasse 25.